

ВІДДІЛ ОСВІТИ ВАСИЛЬКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
НАУКОВО – МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ВАСИЛЬКІВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦЕНТР ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ
ТВОРЧОСТІ

*Присвячується 200-річчю
з дня народження Т.Г.Шевченка*

МАТЕРІАЛИ
міської краєзнавчої конференції учнівської
молоді

«Тарас Шевченко і Київщина»

Васильків
2014

ВІДДІЛ ОСВІТИ ВАСИЛЬКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
НАУКОВО – МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ВАСИЛЬКІВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦЕНТР ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ
ТВОРЧОСТІ

*Присвячується 200-річчю
з дня народження Т.Г.Шевченка*

МАТЕРІАЛИ
міської краєзнавчої конференції учнівської
молоді

«Тарас Шевченко і Київщина»

Васильків
2014

*Рекомендовано до друку науково – методичною радою
відділу освіти Васильківської міської ради
(протокол № від _____)*

Тарас Шевченко і Київщина (матеріали міської краєзнавчої конференції учнівської молоді / відділ освіти Васильківської міської ради, Васильківський міський Центр дитячої та юнацької творчості. – Васильків: ВМ ЦДЮТ, 2014. – 27с.

До збірки включено тези та виступи учасників міської краєзнавчої конференції учнівської молоді «Тарас Шевченко і Київщина», яка проходила 28 лютого 2014 року. Конференція присвячена 200 – річчю з дня народження Т.Г. Шевченка і є відображенням авторського бачення життя та творчості Кобзаря сучасною молоддю.

Брошура призначена для вихованців та керівників гуртків туристсько – краєзнавчого напрямку позашкільних навчальних закладів та учнів, вчителів загальноосвітніх навчальних закладів і всіх небайдужих, хто цікавиться даним питанням.

Редакційна колегія:

О.П. Шагова, директор науково – методичного центру відділу освіти Васильківської міської ради;

Т.А. Слободянюк, директор Васильківського міського Центру дитячої та юнацької творчості;

Т.М. Плоткіна, методист Васильківського міського Центру дитячої та юнацької творчості;

І НА ОНОВЛЕНІЙ ЗЕМЛІ...

*Він був сином мужика,
і став володарем у царстві духа.*

*Він був кріпаком, і став
велетнем у царстві людської культури.*

*Він був самоуком, і вказав нові світлі і
вільні шляхи професорам і книжним ученим.*

І.Франко

Нема в Україні більш шанованого імені, ніж ім'я Великого Кобзаря. На оновленій нашій землі вічно житиме в народі пам'ять про видатного поета, художника, офортиста, прозаїка, драматурга, мистецтвознавця, політичного і громадського діяча, філософа, історика **Тараса Григоровича Шевченка**. Його поетичні твори, неповторні образи, картини й барви, унікальні ідеї, мотиви, жанрові форми залишені нам у спадок, – це джерело, з якого черпатимуть наснагу ще десятки нових поколінь.

Його творчості для розвитку національного мистецтва має величезне значення. Видатний поет глибоко розкрив духовне багатство українського народу, осмислив минуле, сучасне й майбутнє України. Творчість Тараса Шевченка стала духовною основою формування сучасної української нації, тому що для українців всіх наступних поколінь Великий Кобзар став символом національної свідомості України.

Тарас Шевченко – велетень духу, митець могутньої творчої сили, непримиренний борець 4 ротии будь-якого гноблення людини. Він був один із перших, хто у пільмі царського самодержавства побачив світлі обрії майбутнього, перспективи суспільного розвитку.

З метою гідного відзначення 200-річного ювілею видатного сина українського народу Тараса Григоровича Шевченка у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах міста Василькова проводилася краєзнавча конференція учнівської молоді «Тарас Григорович Шевченко і Київщина». Учасники

представили результати пошукових робіт про віхи життя та творчості Кобзаря та їх зв'язок з історією рідного краю. Учні презентували власні твори, в яких висвітлили цікаві факти із життя митця.

Великі поети – вічні супутники свого народу і цілого людства. Таким вірним, благородним супутником на дорогах століть став для нас Тарас Шевченко – гордість і слава української нації.

Поет став символом правди і безстрашності, великої любові до людини. Уся творчість великого Кобзаря зігріта гарячою любов'ю до Батьківщини, пройнята непримиренною ненавистю до ворогів і гнобителів народу. Творчість поета дає можливість виховувати у молодого покоління загальнолюдські моральні цінності – здатність до співчуття, поваги до жінки-матері, людську гідність, честь.

Оксана Шагова, директор
науково – методичного центру
відділу освіти Васильківської міської ради

ТАРАС ГРИГОРОВИЧ ШЕВЧЕНКО І КИЇВЩИНА

(тези науково-дослідницької роботи)

Капітоненко Яна,
учениця 10 класу
Васильківської загальноосвітньої
школи I-III ступенів № 1

Актуальність дослідження проблеми. Весь життєвий шлях українського поета, мислителя, художника Т.Г. Шевченка, 200-літній ювілей якого ми відзначаємо нині, органічно поєднаний з Україною. Тут пройшло його дитинство, тут бував і жив він у 1843-1847 та 1859 р.р., тут, на українській землі, над величним Дніпром-Славутою, народ поховав свого співця. Це земля його предків, що виростила поета, навчила любити й ненавидіти, земля, від якої живилася його муза, земля, яку сходив він з краю в край.

Моя пошукова робота присвячена темі «Тарас Григорович Шевченко і Київщина». Адже чимало цікавих сторінок із біографії Великого Кобзаря пов'язано саме з нашим краєм, з рідним містом. Благодатна земля Київщини щедро дарувала поету сили і натхнення. Ця щедрість взаємна, адже ім'я Тараса Шевченка оточене глибокою шанобою і любов'ю в усіх селах і містах Київщини.

Я вважаю, що саме зараз, у дні відзначення ювілею Великого Кобзаря, ми повинні ще більше дізнатися про його зв'язок із нашою рідною землею та рідним містом.

Сутність і стан вивчення проблеми. Дослідники вважають, що в Україні налічується близько ста населених пунктів, де побував Тарас Шевченко. В одних він жив довго і залишив слід як поет і художник, в інших був лише проїздом. Про перебування в деяких містах і селах розповідають спогади сучасників Кобзаря, про деякі в народі ходять легенди, про деякі згадує сам поет. Про перебування у багатьох місцях Київщини свідчить його творчість. Перебування в одних засвідчено документально, в інших згадується в усній народній творчості. Матеріал, який я подаю в роботі, збирався з різних джерел.

На території Київщини були створені поезії «Розрита могила», безсмертний «Заповіт», поеми «Тризна», «Наймичка», «Кавказ», десятки інших чудових поезій.

Плідно працював на Київщині Шевченко і як художник: створив два чудові автопортрети, які знає весь світ, десятки портретів і малюнків.

Про перебування Т.Шевченка в нашому рідному краї нагадує багато місць: пам'ятники, пам'ятні дошки, бульвари та вулиці, названі його ім'ям, університет у Києві, музеї, Державний театр тощо.

Метою даного дослідження є поглиблення знань про життєвий шлях Великого Кобзаря, зокрема пов'язаний із Київщиною, виховання на прикладі життя і творчості геніального поета патріотичних почуттів, любові до рідного краю такої, яка була у Т. Шевченка, поваги до нашої героїчної історії, пробудження бажання служити народу, пов'язувати з ним свою долю.

Вклад матеріалу. Наша мандрівка по Шевченківських місцях Київщини починається з м. Василькова, де поет перебував у 1829р., 1843р., а також під час свого другого приїзду в Україну в 1845-1847 роках. Двічі у своїх творах згадує поет наш Васильків.

Наступне місто нашого маршруту – Київ. Тут Кобзареві доводилося бувати ще в дитинстві і декілька разів протягом усього життя. У столиці дуже багато місць, пов'язаних з ім'ям великого поета. Київ він дуже любив, і цю любов проніс через усе життя.

Із Києва прямуємо до Межигір'я, де Шевченко перебував улітку 1843 року. Далі наш шлях пролягає до Переяслава. Тут у поета був друг Андрій Йосипович Козачковський, у якого він лікувався і багато працював. Згадував поет і село Андруші, яке вразило його красою природи і залишило помітний слід у його творчості.

Наступна зупинка на нашому маршруті – селище Березань Переяслав-Хмельницького району, кургани-могили якого стали приводом для написання поеми «Три літа».

Далі зупинимося разом з Великим Кобзарем у В'юниці у збіднілого пана Степана Никифоровича Самойлова, гостинного господаря, що створив умови для написання знаменитого революційного послання «І мертвим і живим...»

Подорожуємо до Яготина, де жив колись князь Репнін, стосунки з родиною якого у Т. Шевченка були надзвичайно сердечними. Підтримка цієї родини у скрутну хвилину мала для поета дуже велике значення.

Наступні місця перебування Кобзаря на Київщині – села Турівка та Велика Рудка, які він не міг оминати, спілкуючись із Миколою Андрійовичем Маркевичем, якому присвятив вірш «Бандуристе, орле сизий».

Від Києва до Фастова 64 кілометри. Туди Т. Шевченко прибув у червні 1846 року і брав участь у розкопках могили Переп'ят, зробив чимало зарисовок селян.

Кінцевий пункт нашої мандрівки – рідне місто, пам'ятник Т.Г. Шевченку, біля якого ми, васильківці, вшановуємо пам'ять дорогого Кобзаря, схиляємо голови у шанобі і любові.

Висновки. В результаті дослідження я ще раз впевнилася, що Київщина була дорогою Т.Г. Шевченку, як і вся Україна, служінню якій і боротьбі за кращу долю, незалежність якої він присвятив своє життя. Сподіваюсь, що його життєвий подвиг стане прикладом для наслідування і ля мого покоління, яке живе у вільній і незалежній державі.

(тези науково-дослідницької роботи)

Бурлака Тетяна,
вихованка творчої майстерні
«Світ сувенірів»
Васильківського міського
Центру дитячої та юнацької творчості

Відомо, що чимало сторінок із біографії Кобзаря пов'язано з нашим краєм, з Васильківщиною. Так, навесні 1829 року п'ятнадцятирічний Тарас, який служив козачком у пана Енгельгарда, їздив з ним із Вільшани (тепер селище на Черкащині) через Гребінки, Ксаверівку, Васильків на Київ. Восени того ж 1829 року пан Енгельгард їде через Васильків та Київ на службу до Вільно і знову везе за собою Тараса. У 1843 році, після багаторічної розлуки Тарас Шевченко, уже викуплений з кріпацтва, їде з Петербурга на Україну, де, крім інших місць, відвідує і своє рідне село Кирилівку, куди добирається знову через Васильківщину.

Побував поет у Василькові і в свій другий приїзд до України в 1845-1847 роках. Яким було на той час наше місто, довідуємось із газети «Киевские Губернские Ведомости» від 6 вересня 1846 року: «Настоящее состояние Василькова довольно ничтожно. В нем всего только два каменных дома, улицы не мощенные, множество неопрятных деревянных хижин оскорбляют взор путешественника. Церквей в нем 4, из которых 3 каменные, домов вообще 700 с лишним, лавок 52, трактирных заведений 2, питейных домов 33»...

Вважалося, що Т.Г. Шевченко брав участь у розкопках могили Переп'ятихи біля села Мар'янівка, де основні роботи проводив професор Київського університету М.Д. Іванишев влітку 1845 року. Але, як доводить відомий шевченкознавець П.В. Жур, Шевченко оформився в Археографічну комісію значно пізніше, в кінці листопада 1845 року. І тільки в 1846 році Шевченко разом з М.Д. Іванишевим, художником О.Ф.Сенчило – Стефановським, П.І. Прушинським та іншими виїжджає з Києва на розкопки могили Переп'ятихи, розташованої недалеко від с. Фастівця Фастівського району. Зберігся детальний рахунок витрат з

розкопок від 2 липня 1846 року, у якому зазначено: «4-м мужикам за витолочений сінокіс на Переп'ятисі - 4 карбованці».

Історик М.І. Костомаров у своєму листі до видавця – редактора «Русской Старини» М.І. Семеновського писав, згадуючи 1846 рік: «... Я виїхав з Києва в Одесу на морське купання, а Тарас Григорович подався з професором Іванишевим розкопувати якусь могилу. Після повернення з Одеси, у вересні, я змінив квартиру... Повернувся зі своєї поїздки й Шевченко і прийшов до мене на новосілля з подарунком: то був старий, проте цілком збережений череп з розритої могили. Я поставив його в себе на полиці книжкової шафи».

Місто Васильків Т.Г. Шевченко згадує в своїх творах двічі. Описуючи місцевість, де знаходиться хутір, на якому відбуваються всі події. В повісті «Наймичка», Шевченко скаже: «Вся долина испещрена разноцветными нивами и уставлена темными могилами, формою и величиною похожими на те могилы, что между Киевом и Васильковом, на Белокняжем поле...»

В 1858 році у Нижньому Новгороді Шевченко закінчив свою повість «Прогулка с удовольствием и не без морали», в якій знову згадується Васильків.

У ХХ столітті в нашому місті встановлено пам'ятник великому Кобзарю, відкрита меморіальна дошка з нагоди 175-річчя від дня народження та названо вулицю на його честь. Замість брудних вуличок та дерев'яних хат тепер у місті широкі асфальтовані вулиці, обабіч яких виростили чудові кількоповерхові будинки. Свято шанує наше стародавнє місто пам'ять улюбленого поета.

ПОЕТОВЕ СЛОВО І ПЕРЕЯСЛАВЩИНА

(тези пошуково-дослідницької роботи)

Партоленко Алла,

*учениця 10 класу Васильківського
навчально-виховного комплексу
«ЗОШ I-III ступенів – ДНЗ» №4*

Актуальність дослідження проблеми. Є поети одного міста, одного села, одного народу. Але є поети всіх міст, всіх сіл, всіх народів. Т.Шевченко саме такий поет.

Уже для багатьох поколінь українців Великий Кобзар означає так багато, що сама собою створюється ілюзія його всеприсутності, всезрозумілості та всезнання про нього.

Нині, коли йде відродження української державності, мови, історії України нам потрібний духовний діалог поколінь, що має глибоке світоглядне, ціннісне, пізнавальне і виховне значення. Тому з метою відзначення 200-річчя з дня народження Т. Шевченка, ми здійснили пошукову роботу маловідомих фактів життєвого та творчого шляху митця пов'язаних з містом Переяслав-Хмельницький.

Сутність і стан вивчення проблеми. Стародавнє місто Переяслав, овіяне легендами і героїчною історією, місто, згадки про яке знаходимо в літопису за 907 рік, у договорі Русі з Візантією. Приїзд поета до міста восени 1845 р. насамперед був обумовлений інтересом Т.Шевченка до історії рідного краю, визвольної боротьби українського народу, до того, чим так славився Переяслав у минулому. Крім того, у Переяславі жив щирий приятель поета ще з часів перебування його в Петербурзі — лікар Андрій Йосипович Козачковський, який лікував Т. Шевченка. У Переяславі-Хмельницькому поет пише присвяту П. Шафарикові до поеми «Єретик», де виголошує хвилюючу на той час для усіх слов'янських народів ідею всеслов'янської єдності. Тут же створює він поеми «Наймичка», «Кавказ», революційний «Заповіт».

Метою дослідження є ознайомлення та вивчення життєвого й творчого шляху Т.Шевченка пов'язаного з містом Переяслав-Хмельницький.

Завдання дослідження:

- теоретично опрацювати матеріал життя і творчості Т.Шевченка;
- систематизувати дослідницькі матеріали і зробити узагальнення про взаємозв'язок Т.Шевченка з містом Переяслав-Хмельницький;
- проаналізувати художні твори й віднайти згадки про місто Переяслав.

У результаті дослідження ми пересвідчилися, що робота буде цікавою і корисною як для підростаючого покоління, так і людям зрілого віку, які ще раз переконаються в тому, що й сам час невинно наближає усіх нас до великої національної дати – 200-річчя від дня народження генія українського народу, спонукає до нових осмислень його спадщини.

Він був сином мужика і став володарем у царстві духа. Він був кріпаком і став велетнем у царстві людської культури. Він був самоуком і вказав нові, світлі і вільні шляхи професорам і книжним ученим. Доля переслідувала його в житті скільки могла, та вона не зуміла перетворити золота його душі в іржу. Доля не шкодувала йому страждань, але й не пожаліла втіх, що били із здорового джерела життя. Найкращий і найцінніший скарб доля дала йому лише по смерті— невмирущу славу і всерозквітаючу радість, яку в мільйонів людських сердець все наново збуджуватимуть його твори. Отакий був і є для нас, українців, Тарас Шевченко.

ПІДКОРЮВАЧ ЛЮДСЬКИХ СЕРДЕЦЬ

(тези науково-дослідницької роботи)

Погребиська Алла,

учениця 11 класу

Васильківської загальноосвітньої

школи I-III ступенів №6

Актуальність дослідження проблеми. 2014 рік оголошений Роком Тараса Шевченка. Це рік вшанування 200-літнього ювілею Великого Кобзаря, якому вдалося стати не просто серцем нашої країни і крилами нації – йому вдалося стати духовним лідером і об'єднати навколо себе багатомільйонний український народ. Творчість цього поета не можна не любити... У будь-якому випадку байдужим вона не залишає нікого. У чому ж феномен нашого великого митця? Чому і сьогодні, більше ніж через півтора століття після його смерті, твори, написані Великим Кобзарем, хвилюють, навчають, тривожать душі?

Сутність і стан вивчення проблеми. Ми змалечку звикли до портретів похмурого дідуся у хутряній шапці та з густими вусами. З дитинства знаємо, що то — "дідусь Шевченко". А чи замислювався хтось: а скільки ж років тому дідусеві? Тарас Шевченко помер у 47 років, отже, на тих славнозвісних портретах йому всього лиш 44—46 років. Тому, взявшись до написання оповідання про Великого Кобзаря, мені насамперед хотілося: по-перше, витворити образ Тараса Григоровича Шевченка, який би був уособленням живої людини зі своїми болями, успіхами й невдачами; по-друге, підкреслити його унікальну здатність притягувати до себе хороших людей, представників мистецької еліти, людей з простого люду, які любили, підтримували та поважали його, пропагували його творчість; по-третє, Т.Г.Шевченко - багатогранна особистість, бо він не лише геніальний поет, прозаїк, художник, а й до того ж чудовий виконавець українських народних пісень.

Метою даного дослідження є ознайомлення та вивчення матеріалів, що стосуються періоду життя поета, коли він вдруге перебував в Україні (1846-1847 р.р.). У цей час Т.Г.Шевченко дуже заприятелював з П.Кулішем. Наслідком цих дружніх стосунків стала пропозиція П.Куліша бути старшим боярином на його весіллі з О.Білозерською. Т.Шевченко з радістю погодився виконувати цю почесну місію.

Виклад матеріалу. Поштовхом до написання оповідання стало опрацювання змісту «Щоденника» Т.Г.Шевченка, що є невичерпним джерелом для розуміння його естетичних смаків і переконань. Перечитуючи записи «Щоденника», датовані 1957 роком, мене зацікавив запис поета від 11 липня : «... а перед вечером надел чистый китель, соломенную шляпу-самодельщину и пошел на туркменские бакчи (баштаны), и, несмотря на скудость зелени, мне и бакчи понравились. Я зашел к хозяевам в аул. Около кибиток играли с козлятами нагие смуглые дети, визжали в кибитках женщины, должно быть ругались. А за аулом мужчины творили свой намаз перед закатом солнца. Вечер был тихий, светлый. На горизонте чернела длинная полоса моря, а на берегу его горели в красноватом свете скалы, и на одной из скал блестели белые стены второй батареи и всего укрепления. Я любовался своею семилетнею тюрьмою.

Возвращаясь на огород, набрел я на тропинку, на уже засохшей грязи которой видны были отпечатки миниатюрных детских ножек. Я любовался и следил этот крошечный детский след, пока он не исчез в степной поляне вместе с тропинкою....

После ужина я долго гулял вокруг огорода. И мало-помалу освобождаясь от влияния самолюбия, привел, наконец, свой гордый дух в нормальное состояние и тихо запел гайдамацкую песню:

Ой поїзжає по Україні та козаченько Швачка...

От этой любимой моей песни я незаметно перешел к другой, не менее любимой:

Ой ізійди, зійди, ти зірньоко та вечірня...

Эта меланхолическая песня напомнила мне тот вечер, когда я и молодая жена Кулиша пели в два голоса эту очаровательную песню. Это было на другой день после их свадьбы, в роковом 1847 году. Увижу

ли я эту прекрасную блондинку? Запою ли с нею эту задушевную песню?».

Одразу ж виникло бажання дізнатися, кого Т.Шевченко назвав прекрасною блондинкою? Згодом, натрапивши на статтю “Прекрасна блондинка” Ганна Барвінок навів підкорила великого поета» Олесь Джентеля у газеті “Хрещатик”, з’ясувалося, що нею виявилася дружина П.Куліша Олександра Білозерська, яка після одруження розпочне літературну творчість під псевдонімом Ганна Барвінок.

Ще одним джерелом для роботи над оповіданням стала “Згадка про Т. Г. Шевченка - написана Ганною Барвінок 1877р. Цей твір - яскраве свідчення особливої любові між цими двома непересічними постатями.

“Згадку про Т. Г. Шевченка” Ганна Барвінок писала задовго до смерті, тому останні два абзаци цього твору сприймаються особливо зворушливо : “...Та й мене в незабарі сподівайся на одвідини. Знов поруч станемо. Чи пізнаєш? Може, знов мене, Друже мій незабутній, “королівною-княгинєю” своєю звеличаєш?..».

Бачився Шевченко з Олександрою в Петербурзі після заслання. Ця жінка стала повіреною Тараса у сердечних справах. Але так ніколи й не дізнався Шевченко, що дружина Куліша здатна на такий вчинок: одразу після весілля вона умовила П.Куліша продати всі її сімейні коштовності, щоб відправити “старшого боярина” вивчати вершини малярства за кордон. Прикро, та скористатися благодійністю “прекрасної блондинки” Тарасу Григоровичу так і не пощастило.

Висновки.

Оповідання «Підкорювач людських сердець» розповідає про кілька цікавих маловідомих фактів з життя великого українського поета Тараса Григоровича Шевченка. Оповідання буде цікавим для широкого кола читачів, оскільки ім’я Т.Шевченка дороге серцю кожного українця.

КОХАННЯ У ЖИТТІ МИТЦЯ

(тези науково-дослідницької роботи)

Слободянюк Наталія,
*учениця 11 класу Васильківської
загальноосвітньої школи I-III ступенів №2*

Актуальність дослідження проблеми. Вже давно я звернула увагу на те, що біографи-шевченкознавці більшістю досліджують творчість поета та його біографію, акцентуючи увагу на тяжкій долі поета: кріпацтво, заслання, перебування в солдатах. Цікавить науковців і особисте життя поета, його почуття. Проте таких досліджень небагато – багато запитань, загадок, таємниць...

Кохання в житті Шевченка – чи не найболючіша сторінка його долі, бо не мав він сімейного щастя, родинного тепла, хатинки, обсадженої садочком, люблячої дружини, не було й діточок. Саме цьому і присвятила я свою пошукову роботу „Кохання у житті митця”.

У кого закохувався митець, про що мріяв, на що сподівався, адже попри свою геніальність Тарас такий самий земний, як і кожен із нас. *Сутність і стан вивчення проблеми.* Історія зберегла імена жінок, які полонили серце Тараса Шевченка. Не завжди почуття поета залишалися рядками поезій та яскравими фарбами на полотні, проте світлі почуття до жінок не тільки відіграли визначну роль в житті і творчості Шевченка, а й залишили чимало запитань для нас.

Серце митця було напрочуд чутливим до краси. А жінку Кобзар вважав «самым блестящим перлом в венцесозданий». Тому й не дивно, що поет захоплювався жінками: вони хвилювали його уяву, пробуджували кохання та прагнення створити свій куточок раю серед житейського пекла.

Метою даного дослідження є ознайомлення з маловідомими сторінками життя Тараса Григоровича Шевченка, з його душевними переживаннями, мелодійністю його лірики; виховання бережливого ставлення до чистоти і краси родинних стосунків.

Виклад матеріалу. Кохання – це надзвичайне, багатьма оспіване почуття. Почуття, яке може піднести душу до неба і може втоптати її в болото. Кохання, яке надихає жити, і заради якого ти ладен померти. У

коханні людина розкриває душу, а кохання митця, генія – дає можливість зануритись в атмосферу його часу, пізнати таємниці його творчості.

Будучи емоційною і чутливою натурою, Т. Г. Шевченко, як і кожен поет, закохувався часто. Але зла доля переслідувала його усе життя, лишаючи його щастя жити в шлюбі, в любові з дружиною, про яку мріяв, особливо в останні роки.

Першою любов'ю Тараса була Оксана Коваленко. Їй присвячена поема «Мар'яна-черниця».

Серед жінок, які зустрічалися на життєвому шляху поета, що викликали його щире захоплення, була Ганна Закревська. Здається, для жодної з жінок, що зустрічалися на життєвому шляху Шевченка, поет не знаходив таких зворушливо сердечних, ніжно-пестливих і цнотливих слів, як для «Ганни-вродливої».

Чи соціальна нерівність, чи відсутність справжнього почуття з боку Шевченка стали на шляху до поєднання його долі з долею Варвари Репніної, доньки російського державного діяча, генерала кавалерії. Ця таємниця назавжди схована в їхніх серцях. Але вже той факт, що Шевченко подарував їй свій автопортрет, присвятив поему російською мовою «Тризна», є свідченням глибокої симпатії до цієї неординарної жінки.

Останнім почуттям, що спалахнуло в серці Шевченка, була любов до ЛикериПолусмак, колишньої наймички, кріпачки. Та не судилося стати Ликері Шевченковою долею.

А серце поета переповнювали біль, розпач, безнадія від усвідомлення страшної, всепоглинаючої самотності.

Висновки. Доля багатьма випробуваннями переслідувала Тараса Шевченка у житті, та вона не перетворила золота його душі на іржу, ані його любові до людей на ненависть і погорду, а віри в Бога на зневіру і песимізм.

Доля не шкодувала для Тараса страждань, але в його житті все-таки відбулося кохання і не єдине. Інакше скількох перлин у його творчості ми б не дорахувались...

Шевченко високо цінував кохання, але справжнє, ідеалом якого були однолюбство, відданість, незрадливості ширість.

Поета не стало. Але залишилось слово, яке не має обмежень у просторі, бо воно злітає все вище і вище до вершин духу генія, де немає розбитих мрій, надій, розчарувань Поета.

Отож і виходить, що найкращий та найцінніший подарунок долі Тарасові – то не вмируша слава митця.

НА ПЕРЕХРЕСТІ МУЗИ І ДОЛІ...

(тези літераторно-пошукової роботи)

Шпильова Валерія,
учениця Васильківської

Актуальність дослідження проблеми: актуальність визначеної теми, з точки зору сцинтифічного розуміння, зумовлюється необхідністю більш глибокого вивчення творчості Т.Г Шевченка у виняткових обставинах на Кос-Аралі у період заслання. Щоб краще зрозуміти життя, думи і душу митця, потрібне безпосереднє знайомство з тим періодом, коли він жив і творив. З позицій практичної актуальності, дана тема буде корисною для сприйняття сучасною молоддю.

Сутність і стан вивчення проблеми: ім'я Шевченка... З ним були пов'язані надії людей різних національностей на своє соціальне та національне визволення.

Уралю-Аральський період заслання слід вважати найпродуктивнішим у творчості Т.Г.Шевченка. Поезія і малярство йшли дружно, рука в руку, часто-густо доповнюючи один одного в процесі зображення того далекого, маловідомого краю.

Метою даної роботи є ознайомлення з творчістю Т.Г.Шевченка у початкові три роки вигнання, які пов'язуються з семирічною неволею на Мангишляці. Формування в учнів громадянські почуття, належність до українського народу та його історії, розширити знання про творчий шлях Т.Г.Шевченка.

Методи дослідження:

- біографічний (дослідження життєвого шляху, його особливості);
- інформаційний (конкретизує біографічний, збір інформаційних даних про об'єкт дослідження, збір архівних матеріалів);
- аналіз зібраних даних.

В результаті дослідження ми впевнилися, що і зараз життя і творчий подвиг великого Кобзаря для багатьох є високим взірцем служіння Батьківщині.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО – ХУДОЖНИК З ДУШЕЮ ПОЕТА

(тези науково-дослідницької роботи)

Барахтян Дана,
*учениця II класу Васильківської
ЗОШ I-III ступенів № 9*

Актуальність дослідження проблеми. У світовій культурі не так багато постатей, творча реалізація яких була б настільки органічна національній культурі, що стала не лише невід’ємною складовою, а й визначила напрями її розвитку на цілі століття. Коли мова заходить про Тараса Шевченка та його вплив на українську культуру, то жодне порівняння не здається перебільшенням: «батько нації», «національний геній», «творець нової модерної нації»... Власне, саме Шевченко сформував український національний світ, органічно трансформував народну творчість у високу культуру, що силою його генія стала рівноправним учасником загальноєвропейського культурного діалогу. Тарас Шевченко настільки височів над своєю добою, що саме його постать стала чи не визначальним формотворчим елементом модерної української нації, яка почала об’єднуватися в новітній історії довкола його імені та його ідей. Починаючи з Шевченка в українській культурній традиції виникає традиція служіння поета народові, що й досі є майже універсальним правилом, за яким непомилково перевіряється на справжність кожен творець.

Сутність і стан вивчення проблеми. Вивчення художньо-мистецької творчості Т. Шевченка є нескінченним, як нескінченною є спроба осягнення його таланту. Природний геній, аналітичний розум, глибока інтуїція, тонке відчуття оточуючого світу дали можливість Т. Шевченкові відчувати дух романтичної епохи і створити образи, де слово трансформується у живописний образ і навпаки – візуальний образ продовжує і доповнює слово. Т. Шевченко – творець українського графічного портрета, національного красвиду, митець, який увів нові соціальні теми в українське образотворче мистецтво, перший в Україні академік гравірування. Його художня творчість справедливо розглядається і вивчається як новаторство в українському мистецтві.

Метою даного дослідження є ознайомлення та вивчення матеріалів, що стосуються Шевченка високоталановитого маляра, видатного рисувальника та дуже тонкого й високомайстерного гравера.

Виклад матеріалу. Природа щедро наділила кріпацького сина не лише поетичним генієм, а й талантом художника, які ніколи не зраджували його, навіть у години страждань і тяжкої неволі. Для Шевченка малювання стало потребою, вираженням його творчого духу. У Шевченкові поєднувалися і боролися водночас поет і художник. Жагуча пристрасть до малювання визначила майбутній життєвий шлях Шевченка. Феномен Шевченкового малярства викликає інтерес упродовж тривалого часу. Починаючи з 1839 року, коли з'явилась перша згадка про демонстрацію картин Т. Шевченка на Академічній виставці у Петербурзі по сьогодні. Проте малярська творчість Т. Шевченка все ще залишається недостатньо вивченою та маловідомою широкому загалу. На це є свої причини. Перш за все, за життя Т. Шевченка у нього не було персональних виставок. Окрім того, слава як поета закріпилася за ним із виходом першої збірки поетичних творів «Кобзар» у 1840 році, залишаючи у тіні досягнення Шевченка-художника. Для Шевченка-художника характерний широкий діапазон творчого вираження: портрети, жанрові композиції, краєвиди, малюнки на біблійні, історичні, літературні сюжети, книжкові ілюстрації та чимало іншого, що залишилось у вигляді чисельних начерків, ескізів та замальовок. Значну частину творчого доробку майстра складають офорти.

Висновки. Творчість Шевченка-художника займає особливе місце в розвитку українського образотворчого мистецтва. Вона поклала початок критичному реалізму, що визначив своїм завданням розкривати життя і побут простого люду, служити його інтересам.

МИ ЧУЄМО ТЕБЕ, КОБЗАРЮ КРІЗЬ СТОЛІТТЯ

(тези науково-дослідницької роботи)

Пасіка Марія,

учениця 9 класу Васильківської
загальноосвітньої школи I-III ступенів №9

Актуальність дослідження проблеми. Прилучення до світу прекрасного є важливим чинником морального удосконалення особистості, а значить і суспільства. Чистою і чесною, гуманною і правдивою, працюютою і товариською, сповненою власної гідності і пошани до всіх, повинна бути людина світу. У такій щедрій на любов, добро, приязнь і взаємопідтримку людині є те, про що мріяв, до чого прагнув досягти своєю творчістю Тарас Григорович Шевченко.

Шевченко – центральна постать не лише в історії української літератури, а й у всьому культурному житті України. У Шевченку ми і зараз бачимо нашого сучасника, він близький нам своїм невмирущим словом, бо слово це звеличує красу боротьби і перемоги, виховує найкращі людські почуття, закликає до дружби і співробітництва.

Мета дослідження: ознайомити з пам'ятними шевченківськими місцями, виховувати почуття національної гідності на прикладі творів Шевченка.

Виклад матеріалу. Ім'ям Шевченка названо ряд географічних об'єктів, навчальних закладів та інших організацій України. Також ім'я Кобзаря носять вищі навчальні заклади: Київський, Луганський, Чернігівський університети, Кременецький інститут; театри – Національна опера, Тернопільський, Волинський та Харківський драматичний театри, Дніпропетровський український музичний драматичний театр; кінотеатри; гора Шевченків пік; форт – Шевченко. У нашому місті Василькові також встановлено пам'ятник Тарасу Шевченку.

Найбільший меморіальний комплекс, присвячений Кобзареві, є на місці поховання поета на Тарасовій горі у Каневі. Національний музей Тараса Шевченка знаходиться у Києві.

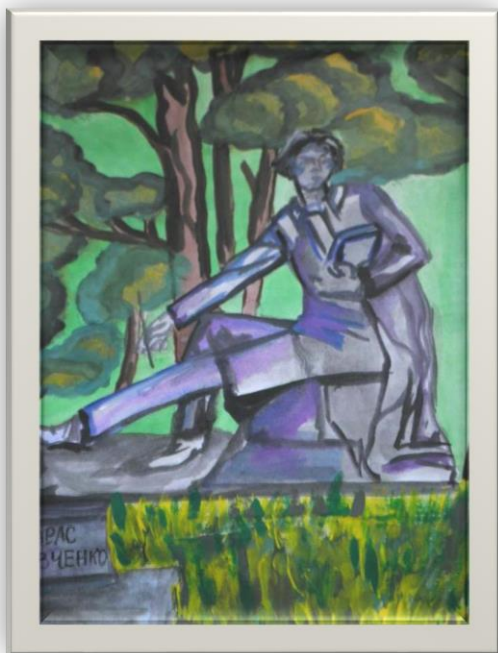
За творами Шевченка поставлено фільми: «Катерина», «Злива», «Коліїщина», «Прометей», «Назар Стодоля», «Наймичка».

Портрет Тараса Шевченка зображено на банкноті номіналом 100 гривень та на золотій пам'ятній монеті номіналом 200 гривень.

У галузі літератури щорічно присвоюється Шевченківська премія – одна з найпрестижніших відзнак України.

У серцях українців назавжди закарбувалися слова Великого Кобзаря

І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом.

СТРУНИ ДУШІ

(збірка поезій)

Джурук Наталія,

Анотація

Збірка молодої талановитої дівчини називається «Струни душі». Вірші, представлені у ній, світлі, чисті, вражають своєю ширістю і відвертістю. Не перестаєш гадати: звідки в неї таке відчуття ритму, свіжість образів. У її віршах – і знання історії, і філософські роздуми над життям, і велика любов до рідного краю. У поезії дитяча безпосередність, поєднана з неусвідомленою технікою, звучить природно й органічно. Серце не обтяжене дорослими проблемами, але молода поетеса бачить високо, глибоко і детально.

Лелеки

І знову повернулися лелеки...
Щоосені вони летять кудись далеко,
Та навесні вертаються до нас,
Так з року в рік, так кожен раз.
Як сонечко пригріє й сніг розтане,
Лелеча зграя в Україну повертає.
Я чую: птаха тихо десь клекоче,
Про свій приліт нам сповістити хоче.
Бо на крилі вона несе удачу,
Таку ця дивна пташка має вдачу.
Це символ щастя, успіху, надії.
Вона віщує добрі звістки та події.
Лелека знову вибере подвір'я,
В яким гніздо зів'є, і, за повір'ям,
У тім дворі не буде смутку й горя,
Хазяїну всміхнеться щиро доля,
У полі вродять жито та пшениця,
У домі завжди буде паляниця.

Лелеки полюбили Україну,
Вона для них вже не чужа країна,
Це їхній край, бо їх тут бережуть,
Вони навічно спогад збережуть
Про землю, де калина розцвітає,
Всіх соловейко щебетом вітає,
Дніпро широкий ділить навпіл сушу,
І щира пісня зачіпає душу.
Лелеки завжди пам'ятатимуть той край,
Для них це був і буде пташиний рай.

